

Redacția și Administrația:
Budapesta, VIII, Conti-utca 4.

Aci sunt a să trimită tot
felul de scrisori, cereri și
bani. Tot aci să primesc
anunțuri cu preturile cele
mai moderate.

Un număr 8 fileri.

ADEVERUL

ABONAMENTUL:
Pentru Austro-Ungaria:
Pe 1 an — — 4 coroane
Pe 1/2 an — — 2 coroane
Pe un 1/4 an — 1 coroane
Pentru străinătate:
Pe 1 an — — 6 coroane
Pentru America:
Pe 1 an — — 2 dolari

ORGANUL PARTIDULUI SOCIALDEMOCRAT DIN UNGARIA

Foaie pentru poporul muncitor român

Redactată de un comitet

Apare în fiecare Vineri.

Dacă va fi un nou război...

O simplă mobilizare costă 500 milioane cor.

Război sau nu va fi război? Aceasta e tema tuturor discuțiilor și preocupărilor la Viena, Budapesta și pretutindeni. Răspunsul nu poate să-l dea nimeni. Poate că în acest moment nu-l știu nici sferile hotărâtoare din monarhia noastră Austro-Ungară.

În principiu e mai ușor să admiti că nu va fi război, pentru că el ar trebui să atragă complicații (încercături) prea groaznice. Dacă ar fi vorba numai de un război austro-sirb, în care Austria ar merge la sigur, încă el n'ar putea fi hotărât cu ușurință.

Cazul a mai fost cât p'aci să se prezinte: în 1908, cu prilejul anexării Bosniei și Herțegovinei. Austria era gata de război. Se făcuse mobilizarea necesară, se luaseră toate măsurile și armata austriacă nu aștepta decât ordinul să intre în Serbia. Rusia, care nu se reculesese încă de loc de pe urma războiului cu Japonia, n'ar fi fost în stare să se miște. Situația internațională era așa, că Austria avea să se teamă mai puțin decât oricând, de intervenții europene.

Și cu toate astea, războiul n'a avut loc. Într-o bună zi împăratul-rege prezidând un consiliu de miniștri, a declarat că vrea pacea cu orice pret. A doua zi toate gazetele din Viena au adus laude împăratului pacific.

Ce-a dictat împăratului această laudabilă hotărâre? Poate să fi fost simțământul uman al unui om bătrân, care a mai repetat și de atunci cu diferite ocazii, că nu vrea să-și însângereze ultimii ani ai domniei. Dar a fost, desigur și socoteala practică. Cu cât o țară e mai mare, cu atât războiul e și mai nenorocit pentru dinsa, chiar când e... norocos. Mobilizarea din 1908 a costat aproape jumătate miliard (500 milioane coroane). Această sumă enormă se explică foarte lesnă: se înțelege dela sine că Austro-Ungaria n'ar putea porni în război în halul în care au pornit statele balcanice.

Vasăzică, e nevoie de cheltuieli uriașe. La asta se mai adaugă stagnarea (întreruperea) tuturor afacerilor. Ei bine, Austro-Ungaria nu e în stare să supoarte această ruină materială.

Dar pentru Austro-Ungaria este și o chestie specială, prezența slavilor din Austria și Ungaria cari constituie majoritatea populației imperiului. Într'un război austro-rus primejdia se mai atenuiază (micșorează) puțin, într'u cât polonii sunt contra Rusiei, iar în celelalte națiuni slave curentul rusofil este precumpănit de unul anti-rus. Când e vorba însă de un război austro-sirb, nu mai există nici o excepție: toți slavii din Austria sunt cu Serbia.

În așa condiții, poate Austria să se arunce într'un război care ar nemulțumi pe proprii ei supuși? Dar cine poate spune până unde va merge nemulțumirea și ce forme va lua?

Și cu toate aceste, mobilizările necontenite, atitudinea (ținuta) presei, anumite proiecte de legi, toate astea fac să se creadă că totuși va fi război.

Starea asta de încordare face mult rău. În viitorul cel mai apropiat lucrul va trebui să se lămurească.

Viața publică și socială.

IN ȚARĂ.

Parlamentul lui Tisza a votat legile de excepție. — Un singur deputat a fost contra lor. — Cum se blamează Dieta ungară față de cea austriacă. — Demisia ministrului de război Auffmanberg.

Sâmbăta trecută parlamentul alcătuit numai din mamelucii lui Tisza și Lukács au primit fără multă discuție legile de excepție „în caz de război”. S'a făcut numai o singură schimbare, anume că în cazul când după patru luni de aplicare a acestor legi — războiul nu va fi izbucnit încă, legile acestea să nu mai fie în vigoare, și numai parlamentul poate hotărî dacă legile acestea pot fi aplicate și mai departe. Când primejdia de război a încetat, atunci odată cu întreruperea pregătirilor militare nu mai au putere nici legile de excepție. Că asemenea legi tiranice și politiste pot fi aplicate patru luni înainte încă de declararea războiului — dovedește de ajuns ce urmărește stăpânirea dela noi, cu astfel de legi: să înlăture toate celelalte legi cari garantează libertățile și drepturile cetățenești, ca să domnească cât mai multă vreme bunul plac și volnicia cârmuirii.

A fost încăodată un bun prilej, pentru a se vedea starea de decădere, de lășitate și nemernicie a parlamentului ungar. S'a găsit numai un singur deputat guvernamental, Szig. Várady din Oradea-mare, care să-și ridice glasul contra acestor legi draconice; cari dau puțină oricărui guvern să confişte drepturile cetățenești sub pretextul unei primejdii de război.

Totodată s'a văzut câte parale fac și deputații naționaliști români. Aceștia după ce au ținut două discursuri în Dietă, au crezut că și-au făcut pe deplin datoria de reprezentanți ai națiunii — și-au plecat apoi acasă, căutându-și de treburile lor personale, în loc să steie pururea de pază, — și ca democrați ce se laudă a fi, să-și ridice ori când glasul când stăpânirea vine cu legi cari calcă în picioare libertățile și drepturile popoarelor din țară.

Cu totul altfel a fost ținuta parlamentului democratic din Austria. Datorită marelui priceperi și curajului bărbătesc al deputaților socialiști, și ceilalți reprezentanți ai partidelor burgheze s'au hotărât să critice cu asprime aceste proiecte de legi. Așa că ministrul-președinte austriac, Stürgkh care la început zicea că nimic nu se poate schimba la aceste legi — a lăsat'o apoi mai ieftin, reducând mult din asprimea acestor legi. Dar despre acest lucru am pomenit odată în numărul nostru trecut.

Opoziția a rămas la vechea ei tactică. În fiecare zi un număr de deputați din partidele opoziționale se prezintă în fața cordonului de polițiști și jandarmi din jurul parlamentului și după ce constată că puterea brutală îi împiedecă mereu să intre în Dietă, se retrag și țin în cluburile lor câte o confătuire, dezbătând despre proiectelor de legi la ordinea zilei.

*

Demisiile neașteptate ale ministrului de război comun Auffmanberg și a șefului de stat-major austriac, Schemua — au provocat senzație și uimire în toate cercurile politice și în opinia publică.

Unele ziare, văd în aceste demisiuni, o isbândă a partidului războinic din monarhie și că conducerea oștirii a trecut în mâna moștenitorului de tron. Sigur însă nu poate afirma nimeni încă în momentul de față dacă această schimbare va aduce război sau pace.

▼▼▼

IN STRĂINĂTATE.

De ce Turcia va trebui să încheie pacea?

La sfârșitul acestei săptămâni încep la Londra tratativele între delegații Turciei și a celorlalte state balcanice pentru încheierea unei păci definitive.

Turcia și-a luat acum nădejdea pentru Macedonia, căci știa dinainte că această parte a imperiului otoman, care nu era decât un câmp întins de rivalitate și rivniri pentru diferitele naționalități cari o populează va fi smulșă într'o zi. De aceea toată grija turcilor era de a salva întinderea de pământ dimprejurul Constantinopolului. Ori acest ținut începe dela Adrianopol de o parte și merge până la capătul peninsulei Gallipoli. Cât pentru rest, turcii sunt învoșiți că bulgarii, sârbii, grecii și muntenegrenii să facă ce vor.

Constantinopolul, Adrianopolul, peninsula Gallipoli, Dardanelele și Asia-mică, toate acestea formează încă un imperiu destul de mare plin de izvoare naturale, cari nu așteaptă decât să fie exploatate.

Renunțând la cucerirea liniei Ceatalgea, bulgarii nu pierd nimic, pe câtă vreme turcii trebuie sau să rămâie indiferenți pe liniile lor de apărare, așteptând un dușman care nu mai sosește sau să înainteze spre a ataca pe bulgari. De înaintat nu îndrănesc să înainteze întrucât ar risca să-și vadă spulberate cele din urmă rezerve pe cari le mai au de opus dușmanului, cari înaintează spre Constantinopol. Să rămâie indiferenți pe liniile de apărare iarăș nu pot, întrucât bulgarii în acest timp ar da ultimul asalt Adrianopolului, și în cele din urmă cetatea ar cădea în mâinile lor. Nu le rămâne deci decât să lucreze pentru încheierea păcii.

Cât despre faptul de a ști care va fi partea fiecăruia din statele balcanice, e o chestiune, care se va hotărî de către acei cari vor trata pacea și de Europa. Toate combinațiile de acum nu sunt decât de domeniul închipuirii și al presupunerilor.

Danev, președintele parlamentului bulgar, care va fi trimis din partea Bulgariei la Londra, ca să trateze pacea, a declarat unui gazetar următoarele: Vom avea să discutăm numai într'o singură chestie, aceea a stabilirii noilor hotare ale statelor balcanice. Nu vom prelungi prea mult discuțiile; dacă nu vom ajunge ca Turcia să primească granițele ce noi le-am tras cu ajutorul armelor — vom începe din nou războiul. Deocamdată, a declarat Danev, plec la București, ca să resolv chestiile ce interesează România și Bulgaria, într'un mod ca să fie

mulțumitor pentru România și Bulgaria. Apoi plec la Viena, Berlin și Paris; pentru a afla interesele Europei în Orient; și de cari vom trebui să ținem seamă în conferința noastră din Londra.

De vorbă cu cărturarii!

Domnilor ingineri, doctori și profesori! Inteligența adevărată a neamurilor e alcătuită din domniile voastre și dacă un popor ar avea dreptul de a se mândri cu ceva, d-voastră a-ți fi aceia, cu cari s'ar putea lăuda popoarele. Și într'adevăr, în mijlocul vostru zace mândria popoarelor. Nu mândria adevărată, căci cu toată lumina progresului sădită de știință în inimile voastre, n'ați învățat și nu știți încă, că *temeiul culturii ce o reprezintă nu este în limba poporului*, ai cărui fi sunteți, ci în științele naturale, tehnice și în filozofia răsărită din cugetarea liberă a omenirii. Cunoștințele d-voastră de cărturari, ca orice știință, nu pot fi naționale, ci numai omenești. Fiind produse ale progresului. D-voastră sunteți azi *unelte de lipsă* prășite indirect pentru folosul întreprinzătorilor capitaliști chiar, ca și oricare alt muncitor; sunteți slujbași (proletari gulerați) exploatați de capitaliști, ca și oricare simplu ziuas. Cultura din școală stă și ea în serviciul marilor proprietari și capitaliști, cu concepția ei falsă despre om și lume. Vi-s'a dat o situație mai bună materială de către capitaliști, ca nu cumva să vă treziți, că sunteți unelte; vă face să vă inchipuți, că nu vă țineți de clasa exploataată a muncitorilor.

Eu însă privind-vă prin prizma adevărului științelor sociale, vă consider de atari, și numai compătimi pot pe acei sărmani inchipuți dintre Domniile Voastre, cari cu fală goală joacă pe domni și înglodați în datorii în urma neajunsurilor născute adesea din imitarea traiului zis boieresc și capitalist, duc grija zilei de mâine, ca și oricare muncitor.

Domnilor! Răsfoiți cartea învățăturilor sociale, dela cari v'au eschis pe nesimțite capitaliștii șmecheri, și veți vedea, că soarta voastră este legată de a muncitorilor, că fericirea voastră și a familiilor numai împreună cu aceia a muncitorilor poate fi asigurată.

Ori plata, (salarul) d-voastră pe lună, pe an, nu e una cu salarul muncitorului, deși e mai mare. Oare dacă cutare-va dintre voi nu lucră în toată privința pe placul celor cari vă angajează, oare nu este tot așa a lungat, ca și oricare muncitor?

Ascultându-mă și convingându-Vă despre adevărul spuselor mele, Vă zic: organizați-vă, ca și muncitorii pe baza luptei de clase în partidul socialist, intrați în legătură cu muncitorii conștienți căci nu-i nici o rușine pentru voi, și lucrați împreună pentru desrobirea milioanei asuprite, căci voi toți sunteți puțini și slabi pentru a Vă desrobi și este un adevăr istoric, că de când e lumea, totdeauna numai milioanele cele mai asuprite au exoperat îmbunătățirea sorții omenești. Revoluțiile și presiunea muncitorilor au produs progresele și reformele sociale. Revoluția franceză a făurit drepturile cetățenești. Prin ea nu s'ar fi ajuns la nimica cu toată mișcarea ei grandioasă, dar academică, dacă nu o sprijineau milioanele de *sans-culoți* (desculții). Fără concursul lor poate și azi am trăi sub regimul mișelesc feudal. Și dacă azi constituția și puterea de stat cu toată blândețea sa față cu trecutul e mai mult o minciună, decât o garanță a libertăților publice și a progresului, a binelui obștesc, este a se atribui lașității și prostiei burghezimei, care ajungând la putere și neavând cunoștințele de lipsă pentru a ști conduce statul, societatea omenească; — guvernează fără orice ideal și principiu social, imitând de sila neștiinței, societatea feudală, trăiește în credința, că unica ei chemare e să rumege și să facă negoț individual din toate treburile publice. Și astfel, clasa stăpânitoare din oricără țară avântată în cultură, acea clasă o vedem pe încetul prăpădindu-se și ruinându-se materialicește și moralicește, contribuind la dovedirea legii lui Darwin, că în natură numai ființele superioare, adecă cele mai învățate și prin urmare și truște mai bine conservate, au dreptul la viață. Spre a încunajura dezastrul clasei burgheze, noi învățăm și ne pregătim pentru viitor.

Stând afară de noi, dar legați după legea socială de viitorul și starea noastră, o rugare am către dumneavoastră domnilor cărturari! D-voastră știți mai bine, că lumea și omenirea nu s'a făcut precum ne învață popii de toate fărburile în școală și

în biserică, știți, că nu sunt și nu vor fi minuni, în urmare în interesul și al vostru vă cer, răspândiți învățătura adevărată și luptați în contra minciunii, întinericului și bigotismului strigător la cer, cari se plămădește în școală și se propagă în biserică — zic înc'odată — de către slugii fătarnici ai acestor instituții zise morale și zidite la îndemnul capitalismului exploatare de muncă spirituală și fizică. Cu cât va peri mai iute întinericul și prostia, cu atât va sosi mai degrabă desrobirea fără vărsare de sânge a omenirii! Luptați și luminați norodul căci numai astfel vi-se-v'a păstra prețul din partea lui!

Vânătorii după pradă.

Pe toate străzile, prin toate locuințele în-tâlnești și vezi cu ochii cum servitorii (ju-cuțaii) comunelor, cu sudori pe frunți s'au pus pe lucru. Fieștecare dintre vânătorii administrației ungare, are câte 5 chilograme de hârtie în mâni, liste pentru dări.

Legile, cari cu atâta aplicare și influență au fost votate de preținșii reprezentanți ai poporului și cari legi prevăd milioane de coroane pentru militarism se fac foarte simțitoare mai cu seamă acum când criza banului ne stăpânește.

Oamenii, cari până acuma n'au fost siliți să plătească darea, sunt acum însărcinați cu solvirea birurilor nemaipomenite. În multe cazuri aruncul de dare în acest an e în-doit.

Amărăciunea provocată de o astfel de conducere nemiloasă a ajuns la culme în masa poporului muncitor. Cu îngrijorare și frică vedem urmările acestei exploatare fără măsură a poporului care geme de greu vieții. Roade nu sunt căci pământul nu a produs atâta cât să ajungă tâlharilor politici pentru a risipi în vânt sute de milioane stoarse dela norod.

Frați țărani! De când vă așteaptă pe voi mântuitorul, de când a-ți fi putut face „*tabula raza*“ cu acești nemiloși tâlhari, dar voi, durere, nu știți că acel mântuitor e Socialismul, care singurul prin legile lui drepte și umane vă v'a mântui de dările grele pe cari le donați aceluia cari nu vă dau nici un ajutor la munca chinuitoare a câmpului. Numai Socialismul luptă în contra armatei

STATUTELE ORGANICE

ale partidului socialdemocrat din Ungaria.

Primate de congresul partidului în Budapesta în 1908.

Cercurile electorale din provincie.

15. §. Toate organizațiile locale cari se află într'un cerc electoral, constituiesc o organizație a cercului electoral.

Scopul acestei organizații este dezvoltarea agitației, în interesul partidului pe întreg teritoriul cercului electoral și ținerea legăturii armonice între organizațiile locale.

16. §. Delegații organizațiilor locale vor ținea regulat conferințe anuale în cercul electoral, sau mai multe conferințe pe un dupăcum cer împrejurările.

În fiecare an, prima conferință electorală de după congresul partidului va alege comitetul executiv pentru conducerea chestiunilor cercului electoral.

17. §. Hotărârile ce le aduce comitetul executiv electoral în afacerile cercului trebuie să fie conforme dispozițiilor din statut, asupra acestei chestiuni.

Regulamentul în detalii stabilește comitetul executiv electoral la conferința cercuală. Regulamentul nu poate să fie în contradicție cu statutul.

18. §. Sediul organizației electorale îl stabilește comitetul central al partidului după ce ia notă despre părerea organizațiilor locale interesate în chestiune.

19. §. Comitetele executiv electoral după constituire numai decât comunică numele și adresa membrilor cât și a corespondentului ales comitetului de organizare comitatensă și secretarului central al partidului. Dacă este secretar permanent în localitate unde e sediul comitetului executiv, el este însărcinat cu corespondența organizației cercului electoral.

20. §. Comitetele executiv al cercului electoral este obligat ca în fiecare pătrar de an să trimită raportul comitetului de organizare comitatensă și secretarului central al partidului. Din această

dare de seamă, secretarul central va stabili dacă conlucrarea a fost unanimă.

21. §. Conferința electorală extraordinară se va convoca la învoiala jumătății comitetelor executive ale organizațiilor cercuale cari aparțin cercului, sau la voința comitetului central al partidului.

III. Organizațiile comitatense și cercuale.

a) Organizațiunile comitatense.

22. §. Pentru a conduce agitația mai direct și cu reușită mai mare, se va constitui în fiecare comitat un comitet de organizare. Chemarea acestui comitet este de a desvolta și a da direcție mișcării comitatense și comunale în organizațiile din acel comitat și de a ținea legătură strânsă cu comitetele executive ale cercurilor electorale cât și de a face agitație în comitat cu toate mijloacele ce-i stau la dispoziție și dacă se poate și în comunele apropiate din comitatele vecine.

23. §. Alegerea comitetului de organizare comitatensă și stabilirea sediului lui ține conferința anuală comitatensă. Comitetele de organizare comitatense se vor alege din nou la fiecare conferință comitatensă anuală. În localitatea unde sunt comitete de organizare comitatense sau cercuale, acolo ele conduc corpul bărbaților de încredere și dacă sunt și comitete executive, atunci împreună conduc mișcarea locală.

24. §. La conferința comitatensă vor putea fi reprezentate cu câte 1 delegat toate organizațiile locale și comitetele executive cari activează în cercurile electorale ale comitatului. Acele organizații cari au 50 de membri cari plătesc regulat dare de partid pot fi reprezentate prin 2 delegați. Și în afară de asta după fiecare 100 de membri cari plătesc regulat dare de partid se poate trimite încă 1 delegat.

25. §. Comitetele de organizare comitatensă alege dintre membrii săi un om de încredere care va ținea legătură cu secretarul central al partidului, cu comitetele executive ale cercurilor electorale cari aparțin lui și cu organizațiile locale de pe teritoriul comitatului. Omul acesta de încredere va face darea de seamă în

permanente, care înghite sute de milioane coroane anual și care cu feciorii voștri apără bogăția clasei dominante.

Țărani, muncitori, oare nu vedeți, voi că din zi ce trece, pe rând vi-se vând averile și voi vă hrăniți cu mălai și mămăligă. Dușmanii voștri se bucură la pocniturele tunurilor și admiră fumul ieșit din sângele poporului.

Deci, poporul e jertfa capitalismului și a clericalismului, căci avem convingerea, că nu numai acum ei și în trecut, pe timpul închiziției era aceiaș sete, aceiaș dorință a vărsării de sânge la toți popii. Azi vedem cum un șef al popilor români Vasile Hoszu, în Casa magnaților zice că „avere și sânge pentru țară și rege voim să jertfim“. Aceste cuvinte le-a zis un episcop, care știe bine că atât el cât și banda lui cea neagră nu vor vărsa nici un strop de sânge, ci fiii poporului pe care dracii în reverenzi tămăluate îl țin în întuneric și prostie, pe care ei îl învață să nu ucidă, căruia ei îi predică sărăcia în iad pe pământ. Și tot popii, când e de îndeplinit voința dinastiei și a regimului capitalist, cu crucea în mână, îndeamnă fiii poporului să se măcelărească. Ei sunt cei bogați cu palate iar noi fiii poporului suntem prăpădiți, ei sunt responsabili pentru toată picătura de sânge nevinovat vărsat în războaie, ei trebuie trași la judecată pentru ticăloșiile ce se fac pe spina poporului în numele lui D-zeu și al crucii lor, ei, și numai ei, căci de mii de ani stau în fruntea conducerii poporului și-l duc mereu la ruină. Ei sunt cei mai cruzi dușmani ai poporului doritor de pace și liniște. Poporul, fă judecata popilor, întoarce-le spatele, iubește Socialismul, fă-te tovarăș cu acele zeci de mii de ființe cari suferă atâtea nedreptăți. Alăturați-vă de acei cari luptă pentru ștergerea birurilor; alăturați-vă, căci numai socialiștii luptă pentru pace și contra războaielor, pentru iubirea, egalitatea și contra acelor clase cari astăzi pe nedrept stăpânesc și poporul muncitor și averea lui. Poporul, ca să te mântuiești de trântorii cu două picere, trebuie să cetești necontentit foile socialiste, trebuie să le răspândești din colibă în colibă căci numai astfel te vei elibera de jucuții și vântorii după pradă.

Ticvanul-mic.

T. N.

Se mișcă pământul de gemetele fiilor săi...

Intâmplările războinice din zilele noastre ne fac să ne amintim trecutul cu relele lui... Văzduhul luminat veșnic de acelaș soare, ne aduce pe aripa celor patru vânturi numai dureri și gemete nesfârșite dela frații de aceeaș soartă. Și ne întrebăm: „Până când să mai răbdăm jugul nedreptății asupra noastră?!...“ Luați aminte fii pământului vorbele fratelui vostru care vă zice:

„Să ne înfrățim noroade,
„Pământul în sine pare a plânge
„Că-l tot udăm cu lacrimi și-l tot
pătăm cu sânge!...“

Pământul... pământul... acest monstru ce ne naște, ne crește și ne ascunde în sânul său, pământul singur deplânge soarta oamenilor.

Să rupem cu obiceiurile din trecut și să nu mai așteptăm milă de sus... Mila și tot ce vrem se află între noi, nu ne rămâne decât să scoatem acea milă la lumina zilei. Câtă vreme vom ținea la obiceiurile vechi, vom ținea, fără să vrem, și la război... Să rupem deci cu trecutul și să ne împărțim tot mai mult de premenirile ce timpul aduce cu sine...

Indată ce știm că unde este cultură și progres, nu este război, să conlucrăm deci din toate puterile noastre pentru înlăturarea acestui bălaur hrăpăret...

O conlucrare frățescă contra războiului ne este înaintea ochilor: Vedem cum în aceste zile grele de război frații socialiști din toate țările, simțind dezastrul ce stăpânirile voiesc să aducă popoarelor, și-au încrucișat mâinile, trimițându-și delegații lor la Basel în Elveția, unde aveau misiunea înțelegerii reciproce a muncitorimei conștiente în fața războaielor.

Au putut vedea puternicii zilei, cum popoarele deșteptate de razele binefăcătoare ale Socialismului și-au ridicat glasurile de protestare împotriva omuciderii păgâne, ce împărății, regii și capitaliștii voiesc să o poarte, această crimă strigătoare la cer, chiar în numele crucii lor creștine...

Noi socialiștii, cari combatem cel mai mare rău al omenirii, războiul, o facem aceasta, nu din îndemnul vreunei religii, ci

singur din marea și adevărata iubire de oameni care sălășluiește în inimile și în faptele noastre... Acum cine va mai avea îndrăzneala să ne numească oameni fără căpătâi, când atâtea idei mărețe ne călăuzesc mintea.

Strigătele mamelor desperate, ale soțiilor iubite și ale copiilor orfani, de mult ne-au sfășiat inimile, în vederea războaielor...

În urma războiului vom vedea un popor întreg de oameni schilavi, cari vor aștepta iarăș numai ajutorul celor mici... Unde este clasa dominantă care i-a forțat să meargă în război, și care acum nu se îngrijește de soarta lor?... Un dispreț general doar poți vedea din partea stăpânirii asupra martirilor fără nume asasinați în războaie.

În Germania, Austro-Ungaria, România, Rusia pregătirile unui război apropiat s'au început și durează încă... În Ungaria cu isvoare de lapte pentru grofi, preținșii conducători ai armatei au dat chiar un ordin neomenesc... Sub pedeapsă grozavă stăpânirea a interzis foilor să publice știri despre mișcările de mobilizare ale țării...

Ce zici tu blândule popor, față de această nouă lovitură îndreptată contra ta??!... Ți-s'a răpit puțința de a ști cum și pentru ce să te pregătești. Tu poporul desmoștenit de dreptul la viață nu vei mai afla adevărul nici cel puțin în parte, ca să nu cumva să te ridici spre ați face singur dreptate...

Pașnicule popor! Află dela noi, răsvrății acestei rânduiri, că în zilele prezente și viitoare mulți din fiii tăi vor fi răpiți dela sânul tău și poate că vor fi duși cu deasila spre a răpune alte vieți omenesti, spre a fi la rândul lor și ei răpuși... Nu-ți vei mai vedea fiii iubiți și rostul bunei rânduieli în jurul Tău poporule, nu se va sălășlui în curind.

Acestea vor fi urmările războiului clasei bogate, pe care domnii Tăi îl pregătesc pe sub ascuns...

Ascultă deci, blândule popor, glasurile noastre necăjite în timpul de față și vorbele de frăție, înarmează-ți mintea din scrișul nostru și află pregătirile de îngropare ce ți-se fac... Poporul ridică-ți glasul tău de protestare încă înainte de a fi târât spre pierzare... Cu noi împreună fi poporul pregătit spre răzbunarea veșnicelor noastre dureri și nevoi pe cari fiii noștri înstrăinați ni-le făuresc din belșug...

—n.—ș.

fiecare pătrar de an după îndrumările primite dela secretarul central al partidului.

26. §. Astfel de hotărâri cari vin în contradicere cu hotărârile congresului de partid sau cu statutele partidului nu pot să aducă nici conferințele comitatense și nici comitetele de organizare comitatense.

b) Organizațiile cercuale.

27. §. Din inițiativa lor proprie sau a comitetului central al partidului, mai multe organizații comitatense împreună vor forma organizația cercuală după împrejurări, în anumită parte a țării sau pe teritoriul unde se vorbește o anumită limbă. Planul de acțiune al organizațiunii în detalii îl va preciza comitetul central al partidului împreună cu organizațiile în chestiune.

Darea de partid.

a) Darea de partid generală, de persoană.

28. §. Fiecare membru al partidului plătește 4 fileri săptămânal, dare de partid generală fie asta direct sau prin bărbatul de încredere al organizației din care face parte, apoi trimisă la destinație. Muncitorii de pământ însă plătesc numai 2 fileri dare de partid generală.

29. §. Membrii organizațiilor de partid din capitală predau toată darea generală (de membru) cassei centrale a partidului iar cheltuielile făcute cu agitația din capitală se vor acoperi din fondurile cassei centrale a partidului.

30. §. Toate organizațiile locale din provincie vor acoperi cheltuielile făcute cu agitația, din jumătatea dării generale de partid.

31. §. Fiecare organizație locală va administra darea de partid deosebit de celelalte venituri și este obligată să trimită jumătate din ea în fiecare lună cassei centrale. Organizațiilor cercuale li-se cuvine 50 de procente din darea încasată din provincie și aceste le primesc dela cassa centrală.

b) Darea de partid a organizațiilor.

32. §. Pentru acoperirea cheltuielilor făcute cu agitația de partid toate organizațiile din capitală plătesc cassei centrale dare de partid după organizațiune. Organizațiile de partid din provincie la fel plătesc această dare cassei partidului local.

Mărimea dării de partid a organizațiilor o hotărăște numărul membrilor din organizațiuni. După 50 de membri organizația plătește lunar 1 coroană dare după organizație. După 51—150 de membri 2 coroane; după 151—300 de membri 4 cor.; după 301—500 de membri 6 coroane; după 501—1000 de membri 10 coroane; după 1001—2000 de membri 14 coroane; după 2001—3000 20 coroane. Dela numărul ăsta în sus se plătește 24 coroane. Jumătate din darea dela organizațiunile din provincie se cuvine organizațiilor locale de partid.

c) Dare de partid locală și alte venituri.

33. §. Comitetele executive locale cu învoirea corpului bărbatilor de încredere, pentru acoperirea cheltuielilor mișcării locale de partid pot să stabilească o dare de partid locală care nu poate să fie mai mare de 6 fileri săptămânal după un membru.

Chitanța pentru darea de partid locală se adeverește prin ștampilarea încăodată a mărcilor de dare de partid generală.

Suma ce se cuvine comitetelor executive electorale și comitetului de organizare comitatens o hotărăște conferința cercului electoral, adevă ce comitatensă.

d) Specificarea dării de partid.

34. §. Mărcile de dare de partid și cărțile de membru se procură dela secretarul central al partidului. Mărcile și cărțile de membru, secretarul le poate preda numai comitetelor executive locale. Suma de dare de partid ce se cuvine centrului, cercurilor electorale și comitetelor de organizare comitatense se cere specificată până în 10 a fiecărei luni. Suma intrată ca dare de partid în fiecare lună se va confirma (chitanța) în locul prim al foii centrale.

CRONICA.

— **Invitare.** Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Budapesta, aranjază **O mare serată literară** în localul său din VIII., Strada Népszínház Nr. 9. (Restaurantul Frantz Tauthner lângă „Cafeneaua Simplon“), Miercuri, 25 Decembrie 1912 (în prima zi a Crăciunului catolic).

— **Garda parlamentară,** noua instituție, creată din indemnul grofului Tisza, cu scopul ca să-i apere viața, și ca în mod mai ușor să poată izgoni în viitor pe deputații protivnici lui din parlament — a fost Marți consfințită printr-o lege specială votată fără nici o dezbateră de „partidul național al muncii“ care azi taie și spânzură în parlament.

— **Tinerii din Ungaria nu mai pot părăsi țara.** Ministrul de interne a luat zilele acestea trei măsuri, cari sunt adevărate atentate la libertatea de acțiune și de mișcare a cetățenilor. Un ordin oprește pe timp de un an plecarea din țară a tinerilor cărora le-a venit vremea să facă serviciul militar. Al doilea ordin oprește să se mai elibereze pașapoarte persoanelor cari aparțin armatei austro-ungare. Al treilea ordin oprește polițiilor din Budapesta și provincie ca să dea curs cererilor de emigrare și să facă totul cu puțință să oprească emigrarea chiar a acelor cari au primit mai înainte pașapoarte.

— **„Amicul Poporului“** se numește noua foaie românească ce apare la America în Chicago, pentru muncitorii români. După primele numere apărute, putem spune că gazeta aceasta încă lasă mult de dorit în ce privește propaganda ideilor socialiste. Prea mult se ocupă cu „faptele diverse“, cu întâmplări din toată lumea, prea multă reclamă face „democraților la putere“ din America, cu cari muncitorii români n'au nici în clinici în mână. „Amicul Poporului“ dacă voiește într-adevăr să fie foaia muncitorilor, să înceteze cu laudele aduse clasei stăpânitoare, fie ea „democrată“ sau de altă culoare politică, să se ocupe mai mult de nevoile, luptele și aspirațiile lumii muncitoare precum și de educația și luminarea ei pe baza luptei de clase. La astfel de muncă voim să vedem pe confratele nostru din

Chicago. Și pentru asemenea scop îi urăm viață lungă.

— **Primejdia băuturii.** După o socoteală făcută acum de curând, s'a dovedit că în Franța mor până la 100.000 de oameni în fiecare an din cauza băuturii. Războiul cel mai crâncen nu face atâtea morți de oameni. Afară de asta, băutura mai pregătește tot felul de boale care cad pe capul omului, cum este de pildă otita și altele. Acest lucru nu se petrece numai în Franța, ci și în alte țări și din nenorocire chiar în țara noastră.

Mulți oameni își fac de seamă și își pun capăt vieții din cauza băuturii.

În Franța s'au cercetat pricinile beției și s'a ajuns la hotărârea că trebuie să se mărginească numărul crîșmelor.

Și în Suedia sînt destui bețivi, împotriva cărora luptă din răzputeri societatea așa numită „bunilor Templieri“, o societate de călugări înființată la 1883. Iată ce a făcut de atunci și până în ziua de astăzi societatea aceasta: A înființat în țară șapte tovarășii mari de nebăutori cu peste o jumătate de milion de membri, ceea ce înseamnă că mai mult de zece la sută din norodul suedez nu bea nici o băutură spirtoasă. Numai tovarășia de reținere „Berdand“ numără 20 de mii de membri. Ferice de o țară cu astfel de preoți, cari își înțeleg altfel menirea decât preoții noștri.

— **Pentru ajutorarea lucrătorilor din Ungaria** e înființată încă dela 1893 o reuniune de pensie și de invalizi cu sediul în Budapesta. Această reuniune dă ajutoare muncitorilor în caz de neputință de lucru, de bătrânețe, și la caz de moarte, capătă ajutoare văduvele și copiii orfani ai muncitorilor înscriși în reuniune. Toate lămuririle asupra foloaselor acestei reuniuni și în privința taxelor săptămânale se capătă dela biroul central al acestei reuniuni: „Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíj-egylete“, Budapest, VIII. József-u. Nr. 23.

„Adevărul“

este singura foaie românească, care apără interesele muncitorimeii. Fie-care muncitor român are datoria morală a o abona ceti și răspândi pretutindeni.

Activitatea noastră.

Secțiunea română din Budapesta ține întruniri, conferințe științifice și literare în fiecare Duminică seara la ora 8. Iar în fiecare Marți seara se țin ședințele seminarului liber, în restaurantul Tautner Ferenc în Népszínház-utca Nr. 9.

▼▼▼

Secțiunea română a partidului socialdemocrat din Sibiu, începând de Duminică 7 Septembrie, va ține regulat de două ori pe lună ședințele obișnuite literare, în zi de Duminică în localitatea d-lui Gh. Simtion, strada Lungă nr. 29. Inceputul la orele 8 seara. Toți tovarășii au datoria a cerceta aceste ședințe.

▼▼▼

Secțiunea română din Brașov, ține conferințe științifice și literare în fiecare Marți seara la ora 7 în sala Clubului Muncitorilor din str. Porții.

BOGATUL.

Sunt bogat cu averea rămasă
Din care ciupest încet
Mai mult dela aceea
Cari azi nu mă pricep.

Ai noștri moși ținut-au
Mulțimea înceletată
Deviza noastră este
La fel acomodată.

Dar ce să facem, uită
Mulțimea se deșteaptă
Și ca un nour negru
Mereu spre noi se îndreaptă

Căci pus-am biruri, taxe
Mai mult decât se poate
Și tot cătră lumină
Îi duce astea toate.

Din a lor sudoare trăit-am
Inteligența cumpărat-am
Dar zădarnică ne este
Căci mulțimea se unește.

Df. Poiana-Sibiului.

Redactor-responsabil: **Joan Flueraș**

Tipografia Világosság, societate anonymă,
Budapest, VIII., Conti-utca 4.

Congresul.

35. §. În fiecare an se va ține un congres de partid pe care-l va concherna comitetul central al partidului. Congresul este cel mai înalt for (corp) al partidului și hotărăște definitiv în orice afacere de partid.

36. §. Dacă congresul precedent nu a stabilit locul și timpul congresului viitor, atunci îl hotărăște comitetul central al partidului. Ținerea congresului se va publica în foaia centrală a partidului cel puțin cu șase săptămâni înainte de data stabilită a conchermării sale și totodată se va publica și programul provizor. Organizațiile să fie invitate cel puțin de 4 ori în foaie, ca să-și aleagă delegații.

37. §. Membrii congresului sunt:

1. Fiecare organizație în care plătesc dare de partid cel puțin 50 de membri se poate reprezenta printr'un delegat, iar aceea în care cel puțin 300 de membri plătesc dare de partid trimit 2 delegați la congres și în afară de asta fiecari 500 de membri pot fi reprezentați de câte 1 delegat.

2. Centralele organizațiilor libere, trimit câte 1 delegat.

3. Membrii comitetului central al partidului și ai comisiei de control.

4. Redactorii foilor partidului.

5. Secretarul central și cassarul.

Cei numiți sub punctele 3, 4 și 5, au drept de vot în chestiunile de afaceri bănești ale partidului.

6. Reprezentanții partidului în parlament.

7. Comitetele central feminin prin 2 delegați.

8. Comitetele naționalităților cu câte 2 delegați.

38. §. La congres fiecare delegat de regulă are numai 1 vot.

În cazul când se aduc hotărâri mai însemnate delegații organizațiilor socotesc încă câte un vot după fiecari 500 de membri cari plătesc dare de partid. Votarea în forma aceasta numai în cazul acela se face dacă o pretind 50 de delegați. În caz contrar ordinea se va executa prin votarea simplă (după persoane).

39. §. Activitatea congresului: Congresul ia hotărâre asupra activității comitetului central, asupra fracțiunii parlamentare, a comitetului de control și asupra dării de seamă despre mișcarea partidului.

Alegerea comitetului central al partidului.

Luarea de hotărâri asupra tuturor chestiunilor ce privesc existența partidului. Propunerile făcute cel puțin cu 7 zile înainte de congres se vor publica în foile centrale ale partidului.

40. §. Congresul extraordinar poate fi conchemat de comitetul central al partidului, sau dacă pretinde comitetul de control ori cel puțin 25 de organizații ale partidului din provincie cât și în cazul dacă hotărăse două treimi ale corpului bărbaților de încredere din Budapesta.

Conchermarea congresului extraordinar se cere să se publice cu ordinea de zi cu tot cel puțin cu trei săptămâni înainte de ținerea sa în foile centrale ale partidului. Conchermarea se va repeta prin foaie cel puțin de trei ori. Altfel toate punctele stabilite mai sus pentru congresul ordinar valorează și la congresul extraordinar.

Comitetul central și comisia de control.

41. §. Comitetul central al partidului este compus din 11 membri ai comitetului central și din 5 membri ai comisiei de control.

Atât alegerea comitetului central cât și a comisiei de control, congresul o îndeplinește anual prin vot secret.

Dintre membri comisiei de control numai trei se pot alege din nou.

Pentru candidarea comitetului central și a comisiei de control, congresul alege o comisie de candidare din 7 persoane cărora fiecare delegat îi poate prezenta o listă de candidare. Comisia de candidare este obligată să prezinte împreună cu lista sa de candidare și listele delegaților când sunt de acestea. Numai pe acele liste se poate vota cari au fost arătate comisiei de candidare.

(Va urma.)